

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 2, 1-14

Karácsony, éjféli szentmise („A” év)

Ma megszületett a Megváltótok, az Úr Krisztus

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIAS 29.11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből*Ma megszületett a Megváltótok, az Úr Krisztus*

Azokban a napokban Augusztusz császár rendeletet adott ki, hogy írják össze a földkerekség lakosságát. Ez az első összeírás akkor történt, amikor Szíria kormányzója Quirinius volt. Mindenki elment a maga városába, hogy összeírják. Galilea Názáret nevű városából József is fölment Dávid városába, a júdeai Betlehembe, hogy összeírják eljegyzett felségével, Máriával, aki gyermeket várt. Amíg ott tartózkodtak, beteltek Mária napjai, hogy megszüljön gyermekét. Világra hozta elsőszülött fiát, pólyába takarta és jászolba fektette, mert nem kaptak helyet a szálláson.

A környéken pásztorok tanyáztak a szabad ég alatt, nyájukat őrizték az éjszakában. Egyszerre csak megállt előttük az Úr angyala, és az Úr dicsősége beragyogta őket. Nagyon megrémültek. Az angyal így szólt hozzájuk: „Ne féljete! Íme, jó hírt hozok nektek, amely nagy öröm lesz az egész népnek. Ma megszületett a Megváltótok, az Úr Krisztus, Dávid városában. Ez lesz nektek a jel: Kisdedet találtok pólyába takarva és jászolba fektetve.” Az angyalt hirtelen nagy mennyei sereg vette körül, Istent dicsőítve ezt zengték: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek!”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην·

Történt pedig azokban a napokban, hogy rendelet jött ki Augustus Császártól, hogy írják össze az egész földkerekséget (a birodalom valamennyi lakóját).

²(αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου·)

Ez az első népszámlálás akkor történt, amikor Quirinius volt Szíria kormányzója.

³καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν.

És mindenki elment, hogy összeírásra jelentkezék, minden egyes ember a maga városába.

⁴Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρέθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυὶδ ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ,

Felment pedig József is Galileából, Názáret városából Júdeába, Dávid városába, amit Betlehemnek hívnak, mert Dávid házából és nemzetségéből való volt ő,

⁵ἀπογράψασθαι σὺν Μαρίας τῇ ἐμνηστευμένη αὐτῷ, οὓση ἐγκύῳ.

hogy összeírásra jelentkezék Máriával, aki el volt jegyezve vele, s aki áldott állapotban volt.

⁶ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν,

Történt pedig, hogy amikor ott voltak, beteltek a napok, hogy szüljön,

⁷καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

és megszülte elsőszülött fiát, és bepólyálta őt, és jászolba fektette őt, mert nem volt nekik hely a szálláson.

⁸Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμήνῃ αὐτῶν.

És pásztorok voltak azon a vidéken a szabad ég alatt és éjszakai őrszolgálatot végeztek a nyájuk közelében.

⁹καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν·

És az Úr angyala eléjük állt, és az Úr dicsósége teljesen körülragyogta őket, és megijedtek nagy félelemmel.

¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος Μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν **χαρὰν μεγάλην** ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ,

És mondta nekik az angyal: „Ne féljeteK tovább, íme ugyanis jó hírt hirdetek nektek, nagy örömet, ami minden népnek lesz:

¹¹ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὃς ἔστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυὶδ·

született nektek ma megváltó, az Úr Krisztus, Dávid városában,

¹² καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.

és ez nektek a jel: egy kisdedet fogtok találni bepólyálva és jászolba fektetve.

¹³ καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἁγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόυ αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων·

És hirtelen történt, hogy az angyallal a mennyei sereg sokasága dicsőítette az Istent mondván:

¹⁴ Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.

„Dicsőség a magasságokban Istennek, és a földön béke a jóakarátú embereknek.”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹ FACTUM EST AUTEM, IN DIEBUS IL LIS EXIIT EDICTUM A CAESARE AU GUSTO, UT DESCRIBERETUR UNIVERSUS ORBIS.

¹ Azokban a napokban történt, hogy Augusztusz császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekséget írják össze.

¹ Történt pedig azokban a napokban: Rendelet ment ki Augusztusz császártól, hogy írássék össze az egész földkerekség.

¹ Abban az időben Augusztus császár rendeletet bocsátott ki, hogy számlálják össze az egész földkerekséget.

¹ És lón azokban a napokban, Augusztus császártól parancsolat adaték ki, hogy mind az egész föld összeírattassék.

¹ Történt pedig azokban a napokban, hogy Augustus császár rendeletet adott ki: tartsanak népszámlálást az egész birodalomban.

² HAEC DESCRIPTIO PRIMA FACTA EST PRAESIDE SYRIAE QUIRINO.

² Ez az első összeírás Quirinius, Szíria helytartója alatt volt.

² Ez az első összeírás akkor történt, amikor Szíriát Kvirínusz kormányozta.

² *Ez az első népszámlálás Kvirínusznak, Szíria helytartójának idejében történt.*

² *Ez az összeírás először akkor történt, mikor Siriában Czirénius volt a helytartó.*

² Ez az első népszámlálás akkor történt, amikor Szíria helytartója Quirinius volt.

³ ET IBANT OMNES, UT PROFITERENTUR, SINGULI IN SUAM CIVITATEM.

³ Mindenki elment a maga városába, hogy összeírják.

³ El is ment mindenki, hogy összeírják, mindenki a maga városába.

³ *Elment mindenki a saját városába, hogy följegyeztesse magát.*

³ *Mennek vala azért mindenk, hogy beirattassanak, kiki a maga városába.*

³ Elment tehát mindenki a maga városába, hogy összeírják.

⁴ ASCENDIT AUTEM ET IOSEPH A GALILAEA DE CIVITATE NAZARETH IN IUDAEAM IN CIVITATEM DAVID, QUAE VOCATUR BETHLEHEM, EO QUOD ESSET DE DOMO ET FAMILIA DAVID,

⁴ József is fölment Galilea Názáret nevű városából Júdeába, Dávid városába, Betlehembe, mert Dávid házából és nemzetségéből származott,

⁴ Fölment tehát József is Galileából, Názáret városából Júdeába, Dávid városába, amelyet Betlehemnek hívnak, mert Dávid házából és nemzetségéből való volt,

⁴ *József Dávid házából és nemzetségéből származott. Elment tehát Galilea Názáret nevű városából Dávid városába, a júdeai Betlehembe,*

⁴ *Felméne pedig József is Galileából, Názáret városából Júdeába, a Dávid városába, mely Betlehemnek nevezetik, mivelhogy a Dávid házából és háznépe közül való volt;*

⁴ József is felment a galileai Názáretből Júdeába, Dávid városába, melyet Betlehemnek neveznek – ugyanis Dávid házából és nemzetségéből való volt –,

⁵ UT PROFITERETUR CUM MARIA DESPONSATA SIBI, UXORE PRAEGNANTE.

⁵ hogy összeírják jegyesével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt.

⁵ hogy összeírják Máriával, eljegyzett feleségével, aki áldott állapotban volt.

⁵ *hogy följegyeztesse magát Máriával, feleségével együtt, aki áldott állapotban volt.*

⁵ *Hogy beirattassék Máriával, a ki néki jegyeztetett feleségül, és várandós vala.*

⁵ hogy összeírják jegyesével, Máriával együtt, aki gyermeket várt.

⁶ FACTUM EST AUTEM, CUM ESSENT IBI, IMPLETI SUNT DIES, UT PARERET,

⁶ Ott-tartózkodásuk alatt elérkezett a szülés ideje.

⁶ Amikor ott voltak, eljött az ideje, hogy szüljön,

⁶ *Miközben ott tartózkodtak, elérkezett Mária szülésének napja.*

⁶ *És lőn, hogy mikor ott valának, betelének az ő szülésének napjai.*

⁶ Történt pedig, hogy amíg ott voltak, eljött szülésének ideje,

⁷ ET PEPERIT FILIUM SUUM PRIMOGENITUM; ET PANNIS EUM INVOLVIT ET RECLINAVIT EUM IN PRAESEPIO, QUIA NON ERAT EIS LOCUS IN DEVERSORIO.

⁷ Mária megszülte elsőszülött fiát, bepólyálta és jászolba fektette, mert nem jutott nekik hely a szálláson.

⁷ és megszülte elsőszülött fiát. Pólyába takarta és jászolba fektette, mert nem kaptak helyet a szálláson.

⁷ *Megszülte elsőszülött fiát, pólyába takarta és jászolba fektette, mert nem kaptak helyet a szálláson.*

⁷ *És szülé az ő elsőszülött fiát; és bepólyálá őt, és helyhezteté őt a jászolba, mivelhogy nem vala nékik helyök a vendégfogadó háznál.*

⁷ és megszülte elsőszülött fiát. Bepólyálta, és a jászolba fektette, mivel a szálláson nem volt számukra hely.

⁸ ET PASTORES ERANT IN REGIONE EADEM VIGILANTES ET CUSTODIENTES VIGILIAS NOCTIS SUPRA GREGEM SUUM.

⁸ Pásztorok tanyáztak a vidéken, kint a szabad ég alatt, és éjnek idején őrizték nyájukat.

⁸ Azon a vidéken pásztorok tanyáztak, és őrizték nyájukat az éjszakában.

⁸ *Azon a vidéken pásztorok tanyáztak kinn a szabadban és éjszaka őrizték a nyájukat.*

⁸ *Valának pedig pásztorok azon a vidéken, a kik künn a mezőn tanyáztak és vigyáztak éjszakán az ő nyájok mellett.*

⁸ Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és őrködtek éjszaka a nyájuk mellett.

⁹ ET ANGELUS DOMINI STETIT IUXTA ILLOS, ET CLARITAS DOMINI CIRCUMFULSIT ILLOS, ET TIMUERUNT TIMORE MAGNO.

⁹ Egyszerre csak ott állt előttük az Úr angyala, és beragyogta őket az Úr dicsősége. Nagyon megijedtek.

⁹ Egyszer csak ott termett mellettük az Úr angyala, és az Úr fényessége körülragyogta őket. Nagy félelem vett erőt rajtuk.

⁹ *Egyszerre csak ott állt előttük az Úr angyala és az Úr dicsősége beragyogta őket.*

⁹ *És ímé az Úrnak angyala hozzájuk jöve, és az Úrnak dicsősége körülvevé őket: és nagy félelemmel megfélemlének.*

⁹ Az Úr angyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk.

¹⁰ ET DIXIT ILLIS ANGELUS: “NOLITE TIMERE; ECCE ENIM EVANGELIZO VOBIS GAUDIUM MAGNUM, QUOD ERIT OMNI POPULO,

¹⁰ De az angyal így szólt hozzájuk: „Ne féljete! Ímé, nagy örömet adok tudtul nektek és az lesz majd az egész népnek.

¹⁰ Az angyal ezt mondta nekik: »Ne féljete! Ímé, nagy örömet hirdetek nektek, melyben része lesz az egész népnek.

¹⁰ *Nagyon megijedtek. De az angyal bátorította őket: „Ne féljete! Nagy örömet hirdetek nektek és az egész népnek:*

¹⁰ *És monda az angyal nékik: Ne féljete, mert ímé hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lesz:*

¹⁰ Az angyal azonban ezt mondta nekik: „Ne féljete! Ímé, nagy örömet hirdetek nektek, ami az egész nép öröme lesz.

¹¹ QUIA NATUS EST VOBIS HODIE SALVATOR, QUI EST CHRISTUS DOMINUS, IN CIVITATE DAVID.

¹¹ Ma megszületett a Megváltó nektek, Krisztus, az Úr, Dávid városában.

¹¹ Ma született nektek az Üdvözítő, az Úr Krisztus, Dávid városában.

¹¹ *ma született az Üdvözítő Dávid városában. Ő a Messiás és az Úr.*

¹¹ *Mert született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.*

¹¹ Ma Üdvözítő született néktek Dávid városában: az Úr Krisztus.

¹² ET HOC VOBIS SIGNUM: INVENIETIS INFANTEM PANNIS INVOLUTUM ET POSITUM IN PRAESEPIO”.

¹² Ez lesz a jel: Találtok egy jászolba fektetett, bepólyált gyermeket.”

¹² Ez lesz a jel számotokra: találni fogtok egy kisdedit pólýába takarva és jászolba fektetve.«

¹² *Ez a jele: kisdedit találtok pólýába takarva és jászolba fektetve.”*

¹² *Ez pedig néktek a jele: találtok egy kis gyermeket bepólyálva feküdni a jászolban.*

¹² Ez lesz számotokra a jel: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.”

¹³ ET SUBITO FACTA EST CUM ANGELO MULTITUDO MILITIAE CAELESTIS LAUDANTIUM DEUM ET DICENTIUM:

¹³ Hirtelen mennyei seregek sokasága vette körül az angyalt, és dicsőítette az Istent ezekkel a szavakkal:

¹³ Ekkor azonnal mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, és dicsérte Istent:

¹³ *Hirtelen nagy mennyei sereg vette körül az angyalt. Dicséretet énekeltek az Istennek:*

¹³ *És hirtelenséggel jelenék az angyallal mennyei seregek sokasága, a kik az Istent dicsérik és ezt mondják vala:*

¹³ Hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, és így dicsérték Istent:

¹⁴ “GLORIA IN ALTISSIMIS DEO, ET SUPER TERRAM PAX IN HOMINIBUS BONAE VOLUNTATIS”.

¹⁴ „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarát embereinek!”

¹⁴ »Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakarátú emberekben!«

¹⁴ „Dicsőség a magasságban Istennek, és békesség a földön Isten kedveltjeinek.”

¹⁴ *Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jó akarat!*

¹⁴ „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség az embereknek, akiket szeret.”

1.3. BEHATÁROLÁS

Az epizód a Lukács-evangéliumban a gyermekségtörténet keretén belül található: miután az evangélista beszámolt Keresztelő János születéséről (Lk 1,57-80), Jézus születését írja le elhelyezve annak időpontját a világtörténelemben, illetve bemutatva az angyalok, és a pásztorok reakcióját e jelentős esemény kapcsán (Lk 2,1-20).

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Lukács diszkréten, finoman, de nagyon világosan fogalmazza meg azt a misztériumot, hogy Isten Fia emberré lett, lehajolt az emberekhez, hogy megváltsa, és elvezesse az örök életre őket. Isten gyengédsége mindenkihez szól, amit az evangélista azzal is sejtetni kíván, hogy a római császár és a szíriai helytartó nevét, illetve az egész földkerekség (a Római Birodalom) népeinek összeírását említve helyezi el Jézus születésének időpontját a történelemben. Ez az isteni gyöngédség hatalmasabb minden emberi hatalomnál, örömet és dicsőítést vált ki mind a mennyben, mind a földön. Ezzel akar Lukács reményt, bátorítást és örömet adni minden kor emberének!

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

ἐσπαργάνωσεν (*eszpárgánószen*): bepólyál (Lk 2,7./12/)

A kifejezés csak ebben az epizódban jelenik meg az Újszövetségben, ami annak rendkívüli voltát érzékelteti: Isten Fia csecsemővé lesz, s hagyja, hogy egy fiatal szűzleány bepólyálja, jászolba fektesse őt (Lk 2,7), illetve hogy később az idős Simeon a karjaiba vegye őt (Lk 2,28). Isten gyengédsége itt mutatkozik meg az egyik legmegrendítőbb módon a Szentírásban! Az Úr törekény gyermekké lesz, hogy mi Isten gyermekei lehessünk a Fiúban (vö. Róm 8,15-17; Gal 4,5-7).

ἀνέκλινεν (*áneklinen*): lefekszik, lefektet, fektet, asztal mellé fektet/ültet

καταλύματι (*kátalümati*) szállás (Lk 2,7)

A fektetni kifejezésnek van egy olyan jelentése is, ami az étkezéshez, szimbolikusan a messiási lakomához kapcsolódik: az asztalhoz való fektetést, ültetést fejezi ki (Mt 8,11; Mt 14,19; Lk 7,36; Lk 12,37; Lk 13,29). A szállás szó pedig a későbbiekben az utolsó vacsora termét is jelöli (Mk 14,14; Lk 22,11): a megszületett Megváltó nem kap szállást Betlehemben, viszont a húsvéti vacsora elkészítéséhez kapnak termet Jeruzsálemben.

A két említett kifejezés tehát rejtett módon összekapcsolja Jézus első földi látható epizódját: a születését, az egyik utolsó földi látható mozzanatával: az utolsó vacsorával. A 'Kenyér-házában' (a Betlehem név ezt jelenti héberül!) megszületik az Élet Kenyere (vö. Jn 6,48), akit édesanyja jászolba fektet, s aki majd az utolsó vacsorán asztalhoz ül tanítványaival, hogy önmagát adja eledelül az embereknek!

χαρὰν μεγάλην (*kháran megálén*): nagy öröm (Lk 2,10)

A szókapcsolat keretet alkot a Lukács-evangéliumban: az angyal nagy örömet hirdet (Lk 2,10), illetve a tanítványok Jézus mennybemenetele után nagy örömmel térnek vissza Jeruzsálembe (Lk 24,52). A nagy öröm forrása, amiről az evangélista beszámol abból adódik, hogy az Úr Krisztus megszületett, hogy szabaddá tegyen minket, s hogy a mennybe elvezessen minden embert!

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 1,12 Amikor Zakariás meglátta, zavarba jött, és elfogta a félelem.

Lk 1,14 Örömdre lesz és ujjongani fogsz rajta, és sokan örülnek majd születésén.

Lk 1,27 egy szűzhöz, aki egy Dávid házából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese, és Máriának hívták.

Lk 1,57 Elérkezett Erzsébet szülésének ideje, és fiút szült.

Lk 3,22 és a Szentlélek galamb alakjában leszállt rá. Szózat is hallatszott az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

Lk 9,20 Most hozzájuk fordult: „Hát ti?” Péter válaszolt: „Az Isten Fölkentje vagy.”

Lk 10,21 Abban az órában Jézus kitörő örömmel dicsőítette az Istent a Szentlélekben, ezekkel a szavakkal: „Dicsőítelek, Atyám, ég és föld Ura, hogy elrejtetted ezeket a bölcsék és okosak előtt, és kinyilvánítottad a kicsinyeknek. Igen, Atyám, így tetszett neked.”

Lk 19,38 Áldott az Úr nevében érkező király! – kiáltozták. Békesség a mennyben és dicsőség a magasságban!

Lk 24,4 Még fel sem ocsúdtak meglepetésükből, már két férfi jelent meg mellettük ragyogó ruhában.

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 1,18-25 Jézus Krisztus születésének ez a története: Anyja, Mária, Józsefnek a jegyese, még mielőtt egybekeltek volna, úgy találtatott, hogy gyermeket fogant a Szentlélektől. Férje, József igaz ember volt, nem akarta a nyilvánosság előtt megszégyeníteni, ezért úgy határozott, hogy titokban bocsátja el. Míg ezen töprengett, megjelent neki álmában az Úr angyala, és így szólt hozzá: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van! Fiút szül, akit Jézusnak nevezel el, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.” Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott: Íme, a szűz fogan és fiat szül, Emmánuel lesz a neve. Ez azt jelenti: Velünk az Isten. József erre fölébredt álmából és úgy tett, ahogy az Úr angyala parancsolta. Magához vette feleségét, de nem ismerte meg, míg világra nem hozta fiát, akinek a Jézus nevet adta.”

Mt 2,10 A csillagot megpillantva nagyon megörültek.

Mt 26,53 Vagy azt hiszed, hogy nem kérhetem Atyámat, s nem küldene tizenkét légió angyalnál is többet?

Mk 2,10 Tudjátok hát meg, hogy az Emberfiának van hatalma a földön a bűnök megbocsátására!

Jn 4,42 Meg is mondták az asszonynak: „Most már nem a te szavaidra hiszünk, mert magunk is hallottuk, és most már tudjuk, hogy valóban ő a világ Üdvözítője.”

Jn 7,42 Az Írás szerint Dávid családjából s Betlehem városából kell a Messiásnak jönnie.

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Ter 25,24 Amikor eljött a szülés ideje, ikrek voltak a méhében.

Kiv 24,16 és az Úr dicsősége leereszkedett a Sínai-hegyre. A felhő hat napig takarta be. A hetedik napon a felhőből szólt Mózeshez.

1Sám 10,1 Erre Sámuel fogta az olajos szarut, a fejére öntötte, megcsókolta, és azt mondta: „Ezzel fölkent az Úr örökrésze fejedelmévé. Uralkodj az Úr népe fölött, és szabadítsd ki környező ellenségei kezéből. Ez lesz neked a jel arra, hogy az Úr fölkent örökrésze fejedelmévé”

1Sám 16,1-13 Az Úr így szólt Sámuelhez: „Meddig akarsz még Saul miatt bánkódni, amikor elvetettem, hogy ne uralkodjék tovább Izrael fölött? Töltsd meg szarudat olajjal, és kelj útra. Menj el Izájhoz Betlehembe, mert a fiai közül szemeltem ki királyt.” „Hogy mehetnék – felelte Sámuel –, hiszen ha Saul hírét veszi, megöl.” Az Úr azonban ezt

mondta: „Vigyél magaddal egy üszőt, és mondd: Azért jöttem, hogy áldozatot mutassak be az Úrnak. Aztán hívd meg Izájt az áldozatra. S majd magam adom tudtadra, mit tegyél. Föl kell ugyanis kenned, akit majd megnevezek.” Sámuel megtette, amit az Úr parancsolt neki. Amikor Betlehembe ért, a város vénei szorongva mentek eléje, s megkérdezték: „Jót jelent jövedeled, látóember?” „Igen, jót – válaszolta –, áldozatot jöttem bemutatni. Tisztuljatok meg, s gyertek el az áldozatra.” Aztán megtisztította Izájt és fiait, és meghívta őket az áldozatra. Amikor megérkeztek, s meglátta Eliabot, azt gondolta: „Nos, itt áll fölkentje az Úr előtt.” Az Úr azonban ezt mondta Sámuelnek: „Ne a külsejét és magas termetét nézd, mert hisz elvetettem. Isten ugyanis nem azt nézi, amit az ember. Az ember a külsőt nézi, az Úr azonban a szívet.” Akkor Izáj odaszólította Abinadabot, és Sámuel elé állította. De ő azt mondta: „Nem őt választotta ki az Úr.” Most Izáj Sammát állította elé, de megint azt mondta: „Nem őt választotta ki az Úr.” Izáj így bemutatta Sámuelnek hét fiát, de Sámuel így szólt Izájhoz: „Ezeket nem választotta ki az Úr.” Aztán Sámuel megkérdezte Izájt: „Mind itt vannak a fiaid?” „A legkisebb nincs itt – válaszolta –, a nyáját őrzi.” Sámuel erre meghagyta Izájnak: „Küldj el valakit, keresse meg, mert addig nem ülünk hozzá az áldozati lakomához, amíg itt nincs.” Izáj elküldött érte. Vörös volt, nyílt tekintetű és szép termetű. Az Úr így szólt: „Rajta, kend föl, mert ő az!” Erre fogta az olajos szarut és fölkenete testvérei körében. Attól a naptól eltöltötte Dávidot az Úr lelke, Sámuel meg útra kelt és elment Rámába.

1Kir 22,19 De az folytatta: „Halld hát az Úr szavát: Láttam az Urat, a trónján ült, az egész mennyei sereg ott állt a jobbán és a balján.”

Tób 5,4 Tóbiás elment, hogy egy jó vezetőt keressen, aki elkíséri Médiába. Kint Ráfaellel találkozott, az angyallal: ott állt előtte de ő nem tudta, hogy az Isten angyala.

Zsolt 51,20 Jóságodban, Uram, légy kegyes Sionhoz, építsd fel újra Jeruzsálem falait!”

Zsolt 148,2 Dicsérjétek, angyalai mind, dicsérjétek, égi seregek!

Iz 9,5 Mert gyermek születik, fiú adatik nekünk, s az ő vállára kerül az uralom. Így fogják hívni: Csodálatos Tanácsadó, Erős Isten, Örök Atya, Béke Fejedelme.

Iz 38,7 Ez legyen neked a jel az Úrtól, hogy megtartja adott szavát

Iz 57,19 A hála gyümölcsét teremtem meg ajkán. Békesség, békesség a távol és közel levőknek! – mondja az Úr.

Ez 3,12 Aztán elragadott a lélek, és hallottam, amint mögöttem nagy sokaság zengte: „Áldott legyen az Úr dicsősége nyugalmának helyén!”

Dán 7,10 Tűzfolyó eredt belőle és folyt tovább. Ezerszer ezren szolgáltak neki, és tízezerszer tízezen álltak előtte. Ítéletet tartottak, és felnyitották a könyveket.

ApCsel 5,31 Isten jobbára emelte, fejedelemmé és Megváltóvá, hogy megtérítse Izraelt, és megbocsássa bűneit.

ApCsel 5,37 Utána a népszámlálás idején a galileai Júdás állt elő, és megnyerte magának a népet.

ApCsel 12,7 Egyszerre csak megjelent az Úr angyala, a helyiséget pedig fény árasztotta el. (Az angyal) oldalba lökte Pétert, s fölébresztette: „Kelj fel gyorsan!” – mondta. Erre a láncok lehulltak a kezéről.

ApCsel 13,23 Ígéretéhez híven az ő utódai közül támasztotta Isten Izraelnek megváltóul Jézust.

ApCsel 17,7 Azok a világfelforgatók itt is megjelentek, és Jázon szállást adott nekik. Szembeszállnak a császár parancsaival, hangoztatták, hogy más a király, Jézus.

ApCsel 26,13 déltájban, király, napnál ragyogóbb világosságot láttam az úton, körülragyogott engem is, útitársaimat is.

Ef 6,15 sarunak meg a készséget viseljétek a békesség evangéliumának hirdetésére.

1Jn 4,14 Láttuk és tanúságot teszünk róla, hogy az Atya elküldte a Fiút a világ Üdvözítőjéül.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Tiszteletreméltó Béda: Isten Fia, aki testben megszületni készült, szűztől születve megmutatta, hogy a szüzesség szépsége igen értékes számára, s ugyanígy a világ legbékésebb időszakában is született, mivel azt tanítja, hogy az emberek keressék a békét, és kegyesen meg is látogatja azokat, akik a béke útján járnak. Nem is képzelhető nagyobb jele a békének, mint hogy az egész világot egyetlen összeszámlálás fogjon össze. A császár, Augustus pedig az Úr születésének idején már tizenkét éve akkora békében uralkodott, hogy az egész világon elültek a háborúk, s úgy tűnt, szó szerint teljesül a prófétai jövendölés. És az idők végezetéig az Úr folyamatosan megfogam Názáretben, és megszületik Betlehemben, ha bárki azok közül, aki hallgatja, fogja az ige lisztjét, az örök kenyér házává teszi magát (Betlehem ugyanis azt jelenti: a kenyér háza). Krisztus nap mint nap megfogam a Szűz méhében, vagyis a hívó ember lelkében a hit által és megszületik a keresztség által.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

456. A Nicea–konstantinápolyi hitvallással válaszolunk, amelyben megvalljuk: „Értünk, emberekért és a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből, megtestesült a Szentlélek erejéből, Szűz Máriától, és emberré lett.”

457. Az Ige testté lett, hogy minket Istennel kiengesztelve üdvözítsen: „Isten szeretett minket és elküldte Fiát engesztelésül a bűneinkért” (1Jn 4,10). „Az Atya elküldte a Fiút a világ Üdvözítőjéül” (4,14). „Ő azért jelent meg, hogy elvegye a bűnöket” (3,5):

„Orvosra volt szüksége természetünknek, mely betegségben sýnlódott. Főlemelőre szorult az ember, aki elesett. Elevenítőre szorult az, aki kiesett az életből. A jóhoz visszavezető szorult az, aki elvesztette a jóban való részesedést. A világosság jelenlétére szorult az, akit sötétségbe zártak. Megváltót keresett a fogoly, támaszt a megbilincsel, szabadítót az, akit a rabszolgaság igája görnyesztett. Vajon értéktelen és jelentéktelen dolgok-e ezek, melyek arra indították Istent, hogy leszálljon emberi természetünk

meglátogatására, amikor az emberiség oly nyomorúságos és szerencsétlen állapotban volt?

458. Az Ige testté lett, hogy így mi megismerjük Isten szeretetét: „Az Isten szeretete abban nyilvánult meg bennünk, hogy Isten elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy általa éljünk” (1Jn 4,9). „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16).

459. Az Ige testté lett, hogy a szentség példaképe legyen számunkra: „Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem...” (Mt 11,29). „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet, senki sem jut az Atyához, csak én általam” (Jn 14,6). És a színeváltozás hegyén maga az Atya parancsolja: „Őt hallgassátok” (Mk 9,7). Ő csakugyan a boldogságok modellje és az új törvény normája: „Szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket” (Jn 15,12). Ez a szeretet megköveteli, hogy az ő nyomában járva odaadjuk önmagunkat.

460. Az Ige testté lett, hogy bennünket az „isteni természet részeseivé tegyen” (2Pt 1,4): „Isten Igéje azért ember, és aki Isten Fia, azért lett az ember fiává, hogy az ember Isten Igéjével egyesülve és a gyermekké fogadást fölfogva Isten fiává legyen” „Ő azért lett emberré, hogy mi istenekké váljunk.” „Isten egyszülött Fia, mert istenségének részesévé akart tenni minket, magára vette természetünket, hogy emberré lévén az embereket istenekké tegye.”

466. A nesztoriánus eretnekség Krisztusban külön emberi személyt tételezett föl, aki Isten Fiának isteni személyéhez kapcsolódott. Ezzel szemben Alexandriai Szent Círill és a III. egyetemes Efezusi Zsinat 431-ben megvallotta, hogy „az Ige, személye szerint (hüposztaszisz szerint) egyesítvén magával az értelmes lélektől átlelkesített testet (...), emberré lett”. Krisztus emberségének nincs más alanya, mint Isten Fiának isteni személye, mely fölvette azt, és magáévá tette fogantatása pillanatában. Ezért az Efezusi Zsinat 431-ben kihirdette, hogy Isten Fiának Mária méhében történt emberi fogantatása által Mária „Istenszülő (...), nem azért, mintha az Ige természete vagy istensége eredetének elvét a szent Szűztől vette volna, hanem mert azt a szent és értelmes lélektől áthatott testet vette tőle magára, mellyel az Isten Igéje is személye szerint egyesült, és ezért mondjuk, hogy test szerint született”.

461. Az Egyház – átvéve Szent János kifejezését („Verbum caro factum est”, `az Ige testté lőn', Jn 1,14) – megtestesülésnek nevezi a tényt, hogy Isten Fia magára vette az emberi természetet, hogy abban vigye végbe megváltásunkat. Egy Szent Pál által idézett himnuszban az Egyház így énekl meg a megtestesülés misztériumát:

„Ugyanazt a lelkiületet ápoljátok magatokban, amely Jézus Krisztusban volt. Ő mint Isten, az Istennel való egyenlőségét nem tartotta olyan dolognak, amelyhez föltétlenül ragaszkodnia kell, hanem szolgai alakot öltött, kiüresítette magát, és hasonló lett az emberekhez. Külsejét tekintve olyan lett, mint egy ember. Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,5–8)

462. A Zsidókhöz írt levél ugyanerről a misztériumról mondja:

„Krisztus ezért beszél így, amikor a világba lép: »Áldozatot és ajándékot nem kívántál, de emberi testet alkottál nekem. Nem kedves előttem az engesztelő és égőáldozat. Ezért így szóltam: Íme, eljövök, Istenem, hogy teljesítsem akaratodat, mint a

könyvtekercsben rólam írva van.«, (Zsid 10,5–7, idézi a Zsolt 40,7–9-et a Septuaginta szerint)

463. Az Isten Fia igaz megtestesülésébe vetett hit a keresztény hit megkülönböztető jegye. „Az Istentől származó lelket erről ismeritek föl: Minden lélek, amely megvallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el, az Istentől van” (1Jn 4,2). Ez az Egyház örömteli meggyőződése kezdettől fogva, amikor a „jámborság nagy misztériumát” énekl: Ő „megjelent testben” (1Tim 3,16).

470. Mivel a megtestesülésben, ebben a titokzatos egyesülésben „az emberi természet fölvétetett, de nem semmisített meg”, az Egyház századok során jutott el oda, hogy vallja Krisztus emberi lelkének – értelmi és akarati tevékenységével együtt – és emberi testének teljes valóságát. Ugyanakkor arra is szüntelenül emlékeztetnie kellett, hogy Krisztus emberi természete Isten Fiának isteni személyéhez tartozik, aki magára vette. Aki az emberi természetben jelen van, és mindaz, amit benne művel, a „Szentháromság egyik személyétől” való. Isten Fia tehát közli a maga emberségével sajátos, szentháromságos, személyes létmódját. Krisztus tehát lelkében és testében emberi módon fejezi ki a Szentháromság életét.

„Isten Fia (...) emberi kézzel dolgozott, emberi értelemmel gondolkodott, emberi akarattal cselekedett, emberi szívvel szeretett. Szűz Máriától születvén valóban egy lett közülünk, a bűnt kivéve mindenben hasonló lett hozzánk.”

471. Laodikeai Apollinarisz azt állította, hogy Krisztusban az Ige helyettesítette a lelket vagy a szellemet. E tévedés ellen vallotta az Egyház, hogy az örök Fiú az értelmes, emberi lelket is magára vette.

472. Ez az emberi lélek, amelyet Isten Fia magára vett, valódi emberi megismeréssel rendelkezett. E megismerés mint ilyen önmagában nem lehetett határtalan: térben és időben folyó életének történelmi körülményei között valósult meg. Ezért Isten emberré lett Fia gyarapodhatott „bölcességben, korban és kedvességben” (Lk 2,52), sőt érdeklődni kellett olyan dolgok iránt, melyeket emberi mivoltában tapasztalati úton kellett megtanulnia. Ez megfelelt annak, hogy a „szolgai alakjában” önként kiüresítse önmagát.

473. Ugyanakkor Isten Fiának e valóban emberi megismerése személyének isteni életét fejezte ki. „Isten Fia mindent tudott, mégpedig azáltal, aki azt az embert magára öltötte; nem természete szerint, hanem mert az Igével egyesült, (...) az emberi természet, mert egyesült az Igével, minden isteni dolgot is tudott, mégpedig Fölségének megfelelően.” Ez elsősorban arra a bensőséges és közvetlen megismerésre vonatkozik, amellyel Isten emberré lett Fia rendelkezik az Atyáról. A Fiú emberi megismerésében is megmutatta azt az átható isteni megismerést, mellyel az emberek szívének titkos gondolatairól tudott.

474. Krisztus emberi megismerése – a megtestesült Ige személyében az isteni Bölcsességgel való egysége miatt – teljesen tudta azokat az örök terveket, amelyeknek kinyilatkoztatására jött. Amiről e tekintetben azt mondja, hogy nem tudja, arról másutt magyarázatul adja, hogy nem kapott rá küldetést, hogy föltárja.

475. Hasonlóképpen az Egyház a VI. egyetemes zsinaton megvallotta, hogy Krisztusnak két akarata és két természetes tevékenysége van, tudniillik isteni és emberi, melyek nem

szembenállnak, hanem együttműködnek úgy, hogy az emberré lett Ige Atyja iránti engedelmisségében emberként akarta mindazt, amit Istenként az Atyával és a Szentlélekkel közösen elhatározott a mi üdvösségünkre. Az Egyház vallja, hogy „Krisztus emberi akarata ellenállás és ellenszegülés nélkül aláveti magát mindenható, isteni akaratának”.

476. Mivel az Ige testté lett és valódi emberi természetet öltött magára, Krisztus „teste konkrét emberi test volt”. Ezért Jézus emberi arca „megfesthető”. Az Egyház a VII. egyetemes zsinaton törvényesnek ismerte el, hogy szentképeken megjelenítsék.

477. Az Egyház azt is kezdettől fogva elismerte, hogy Jézus testében Isten, aki „a maga világában láthatatlan, a mi világunkban láthatóvá lett”. Valójában Krisztus testének egyéni vonásai Isten Fiának isteni személyét fejezik ki. Ő ugyanis emberi testének vonásait annyira magáévá tette, hogy szentképen megfestetten tisztelhetők, mert a hívő, aki az ő képét tiszteli, „benne a megfestett személyt imádja”.

478. Jézus élete folyamán, haláltusájában és szenvedésében mindannyiunkat együtt és egyenként ismert és szeretett, és mindegyikünkért odaadta önmagát: Isten Fia „szeretett engem és föláldozta magát értem” (Gal 2,20). Ő mindannyiunkat emberi szívvel szeretett. Ezért Jézus szentséges Szíve, melyet bűneink sebeztek meg és üdvösségünkért szúrtak át, „kiváltságos jele és szimbóluma (...) annak a szeretetnek, mellyel az isteni Megváltó az örök Atyát és minden embert szüntelenül szeret”.

437. Az angyal hírül adta a pásztoroknak Jézusnak, mint az Izraelnek ígért Messiásnak a születését: „Ma megszületett a Megváltótok, az Úr Krisztus, Dávid városában” (Lk 2,11). Ő kezdettől fogva az, „akit az Atya megszentelt és a világba küldött” (Jn 10,36), a Mária szűz méhében fogantatott „szent”. Józsefet Isten arra hívta, hogy vegye magához jegyesét, aki méhében azt hordozta, aki „a Szentlélektől fogantatott” (Mt 1,20), hogy Jézus, „akit a Krisztusnak neveznek”, József feleségétől szülessék Dávid messiási nemzetségében (Mt 1,16).

525. Jézus egy istálló alázatosságában született, szegény családban; az esemény első tanúi egyszerű pásztorok voltak. Ebben a szegénységben ragyog föl az Ég dicsősége. Az Egyház nem fárad bele ezen éjszaka dicsőségének megénekelésébe:

„A Szűz ma világra hozza az Örökkévalót,
És a föld a Megközelíthetetlennek
egy barlangot kínál.
Az angyalok és a pásztorok magasztalják Őt,
És a bölcsek a csillag nyomán közelednek,
Mert hiszen értünk született
A kicsinyke Gyermeke, az Örök Isten!”

526. Istenhez képest „gyermekké lenni” az Országba történő belépés föltétele; ehhez meg kell alázkodni, kicsivé kell válni; sőt „újra kell születni” (Jn 3,7), Istenből kell születni, hogy valaki Isten fiává legyen. A születés misztériuma teljesedik bennünk, amikor Krisztus „formálódik” bennünk. Jézus születése e „csodálatos cserének” misztériuma:

Ó, csodálatos csere! Az emberi nem Teremtője, átlelkesített testet öltvén magára, a Szűztől születni méltóztatott; és férfi közreműködése nélkül jövén a világra, nekünk ajándékozta istenségét.

439. Sok zsidó és néhány pogány is, akik osztoztak a zsidók reménységében, fölismerték Jézusban az Izrael Istene által megígért „Dávid fia” alapvető messiási vonásait. Jézus elfogadta a Messiás címet, amelyhez joga volt, de nem minden fönttartás nélkül, mert kortársai közül nem egy nagyon emberi s lényegében politikai értelemben fogta föl.

496. A hit első megformulázásaitól kezdve az Egyház vallotta, hogy Jézus egyedül a Szentlélek ereje által fogantatott Szűz Mária méhében, állítván ennek az eseménynek testi szempontját is: Jézus „férfi magva nélkül (...) a Szentlélektől fogantatott”. Az egyházatyák a szűzi foganásban annak jelét látják, hogy Isten Fia valóban a miénkkel azonos emberi természetben jött el.

Így mondja Antiochiai Szent Ignác (a 2. század elején): „Láttam (...), hogy teljes és szilárd hittel hisztek a mi Urunkban, aki valóban Dávid nemzetségéből való test szerint, Isten Fia Isten akarata és hatalma szerint, valóban Szűztől született; (...) Poncius Pilátus alatt (...) értünk testben valóban fölszögeztetett (...). Valóban szenvedett, mint ahogy valóban föl is támadt”.

559. Hogyan fogadja Jeruzsálem Messiását? Jézus, aki mindig visszahúzódott a nép törekvése elől, hogy királlyá tegyék, most megválasztja az időt, és gondosan előkészíti messiási bevonulását „Atyjának, Dávidnak” városába (Lk 1,32). Ujjongással veszik körül mint Dávid fiát, mint olyat, aki üdvösséget hoz [a Hozsanna azt jelenti: „Ments meg!”, „Adj üdvösséget!"]. Most azonban a „dicsőség királya” (Zsolt 24,7–10) „szamáron ülve” (Zak 9,9) vonul be városába: Sion leányát, Egyházának előképét, nem csellel és nem is erőszakkal veti hatalma alá, hanem alázattal, mely bizonyyságot tesz az Igazságról. Ezért azon a napon országának alattvalói lesznek a gyermekek és „Isten szegényei”, akik úgy köszöntik Őt, ahogy az angyalok hirdették a pásztoroknak. Fölkiáltásukat – „Áldott, aki jön az Úr Nevében” (Zsolt 118,26) – az Egyház ismétli az eucharisztikus liturgia Sanctusában, hogy ezzel kezdje az Úr húsvétjára való emlékezést.

2616. A Jézushoz intézett imádságot Jézus már nyilvános működése idején meghallgatta olyan jelekkel, melyek halálának és föltámadásának hatékony erejét elővételezik: Jézus meghallgatja a hívó imádságot, akár szavakba foglalt (leprás, Jairus, kánaáni asszony, jobb lator, akár ki nem mondott (a béna hordozói, a ruháját megérintő vér folyásos asszony, a bűnös nő könnyei és kenete). A vakok nyomatékos kérése – „Könyörülj rajtunk, Dávid fia!” (Mt 9,27), „Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!” (Mk 10,48) – föllevenedik a Jézus-imádság hagyományában: „Úr Jézus Krisztus, Isten Fia, könyörülj rajtam, bűnösön!” A betegségek meggyógyításával vagy a bűnök megbocsátásával Jézus mindig válaszol az imádságra, mely hittel fordul hozzá: „Menj békében, a hited meggyógyított téged!”

Szent Ágoston nagyszerűen foglalja össze Jézus imádságának három dimenzióját: „Imádkozik értünk mint Papunk; imádkozik bennünk mint a mi Főnk; mi imádkozunk Hozzá mint Istenünkhöz. Ismerjük föl tehát Benne a mi hangunkat, és az Ő hangját mibennünk.”

65. „Sokszor és sokféleképpen szolt egykor Isten az atyákhoz a Prófétákban, ezekben az utolsó napokban a Fiúban szolt hozzánk” (Zsid 1,1–2). Krisztus Isten emberré lett Fia, az Atyának egyetlen, tökéletes és fölülmúlhatatlan Igéje. Benne az Atya mindent elmondott, és rajta kívül nem adatik más ige. Keresztes Szent János egyebek mellett a Zsid 1,1–2-höz írt magyarázatában ezt világosan kifejezi:

„Nekünk adván, ahogyan adta, a Fiát, aki az ő egyetlen Igéje, ebben az egyetlen Igében mindent elmondott, és más mondanivalója nincs többé. (...) Amit ugyanis korábban csak részletekben mondott a Prófétáknak, azt most egészében elmondta, amikor a teljességet, tudniillik a Fiát adta nekünk. Ha ezek után valaki most kérdezni akarná Istent, vagy látomásokat, kinyilatkoztatásokat akarna tőle, az nemcsak esztelenül cselekedne, hanem egyenesen megsértené Őt, nem Krisztusra szegezvén a szemeit, illetve valami mást vagy újdonságot keresve rajta kívül.”

102. A Szentírás minden szavával Isten egyetlen szót mond: az Ő egyszülött Igéjét, akiben teljesen kimondja önmagát.

„Kedvességteljes tudja, hogy Isten egyetlen beszéde húzódik végig minden Íráson, és sok szentnek szája által egy Ige hangzik, akinek mivel kezdetben Isten az Istennél, ott nincsenek szótagjai, hiszen ott nincs idő.”

333. A megtestesült Ige életét a Megtestesüléstől a Mennybemenetelig körülveszi az angyalok imádata és szolgálata. Amikor Isten „bevezeti az elsőszülöttet a világba, ezt mondja: »Imádja őt Isten minden angyala«,” (Zsid 1,6). A Krisztus születésekor fölhangozott dicsőítő énekük – „Dicsőség a magasságban Istennek” (Lk 2,14) – továbbhangzik az Egyház dicsőítő imájában. Ők vigyáznak Jézusra gyermekkorában, szolgálnak neki a pusztában, megerősítik a halálküzdelemben, amikor megmenekülhetett volna általuk ellenségek kezéből, mint egykor Izrael. Angyalok „evangelizálnak” is hirdetvén a megtestesülés jó hírét és Krisztus föltámadását. Jelen lesznek Krisztus visszatérésekor, akit hirdetnek, és szolgálni fogják az ítéletkor.

1159. A szent kép, a liturgikus ikon elsősorban Krisztust jeleníti meg. A szent kép nem képes megjeleníteni a láthatatlan és fölfoghatatlan Istent. Isten Fiának megtestesülése képek új „rendjét” nyitotta meg:

„Egykor, mivel sem teste, sem alakja nincsen, Istent egyáltalán nem lehetett ábrázolni. Most azonban, miután testben láthatóvá vált és az emberekkel együtt élt, arról, amit Istenből láttam, készíthetek képet. (...) Mi pedig fedetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét.”

1160. A keresztény ikonográfia képbe írja át azt az evangéliumi üzenetet, amit a Szentírás szóval közvetít. A kép és a szó kölcsönösen megvilágítják egymást:

„Összefoglalva: mi örüink minden egyházi hagyományt, akár írásban, akár szóban hagyták ránk, anélkül, hogy újításokkal helyettesítenénk azokat. E hagyományok egyike az ikonfestészet. Ez, mivel összhangban van az evangélium üzenetével, alkalmas arra, hogy megerősítse hitünket Isten Igéjének valóságos és nem elképzelt megtestesülésében, és nagy gyarapodást hozzon számunkra. Azok a dolgok ugyanis, amelyek kölcsönösen megvilágítják egymást, nyilvánvalóan azonos jelentést hordoznak.”

1161. A liturgikus ünneplés minden jele Krisztusra irányul, így az Istenanya és a szentek képei is: Krisztusról tanúskodó jelek, aki megdicsőül bennük. Őbennük látjuk „a tanúk felhőjét” (Zsid 12,1), akik továbbra is törődnek a világ üdvösségével, s akikkel – mindenekelőtt a szentségek ünneplésében – mi egyek vagyunk. Képeik megmutatják hitünknek az „Isten képmására teremtet” és az Ő „hasonlatosságára” átalakult embert, és az angyalokat is, akik Krisztusban szintén újra egybe vannak foglalva:

„Szent Atyáink Istentől sugalmazott Tanítóhivatalát és a katolikus Egyház hagyományát követve (mert tudjuk, hogy ez a hagyomány a Szentléleké, aki az Egyházban lakik), teljes bizonyossággal és gondossággal elhatározzuk, hogy mind a drága és elevenítő keresztet, mind a tiszteletreméltó és szent – akár festett, akár mozaikból vagy bármely más megfelelő anyagból készült – képeket Isten szent egyházaiban alkalmazni kell szent edényeken és ruhákon, falakon és táblákon, magánházakban és utak mentén: mind Istenünknek és Üdvözítőnk, Jézus Krisztusnak, mind Asszonyunknak, az egészen tiszta és szent Istenszülőnek, a tisztelendő angyaloknak és az összes szenteknek és igazaknak képeit.”

1162. „A képek szépsége és színe serkenti imádságomat. E képek, mint a mező képe, Isten dicsőítésére serkenti a szívemet.” A szent képek szemlélése, az Isten ígében való elgondolkodással és az egyházi himnuszok éneklésével együtt beleszövődik a liturgikus jelek harmóniájába azért, hogy az ünnepelt misztérium bevésődjék a szív emlékezetébe, majd a hívők új életében mutakozzék meg.

2131. A megtestesült Ige misztériumára támaszkodva 787-ben a hetedik egyetemes zsinat Niceában igazolta a képrombolókkal szemben az ikonok tiszteletét: és nemcsak Krisztusét, hanem Isten Anyját, az angyalokét és a szentekét is. Isten Fia a megtestesülésével a képek új „üdvrendjét” indította el.

2502. A szakrális művészet akkor igaz és szép, amikor megfelel sajátos hivatásának: a hitben és az imáadásban fölidézi és dicsőíti Isten transzcendens misztériumát; az Igazság és Szeretet nagyszerű szépségét, mely megjelent Krisztusban, aki „dicsőségének kisugárzása és lényegének képmása” (Zsid 1,3), akiben „benne lakik testi formában az istenség egész teljessége” (Kol 2,9); a Boldogságos Szűz Máriában és az angyalokban és a szentekben tükröződő lelki szépséget. A hiteles szakrális művészet elvezeti az embert a Teremtő és Megváltó, Szent és Megszentelő Isten imáadására és szeretetére és az imádságra.

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

XVI. BENEDEK PÁPA PORTA FIDEI KEZDETŰ APOSTOLI LEVELE

13. Ebben az évben döntő lesz felidéznünk hitünk történelmét, melyben megmutatkoznak az életszentség és a bűn közötti szakadék kifürkészhetetlen mélységei. Míg az életszentségben láthatóvá válnak azok a kincsek, amelyekkel férfiak és nők életük tanúságtételével hozzájárultak a közösség növekedéséhez és fejlődéséhez, a bűnnek folyamatos és őszinte megtérésre kell készítenie mindenkit, hogy megtapasztalhassák a mindenkire közlekedő Mennyei Atya irgalmát.

Ez idő alatt tekintetünket Jézus Krisztusra, „a hit szerzőjére és beteljesítőjére” szegezzük (Zsid 12,2): benne talál beteljesedést az emberi szív minden vágyakozása és szorongása. A szeretet öröme, a szenvedés és fájdalom drámájára adott válasz, a kapott bántásokkal szembeni megbocsátás hatalma és az élet győzelme a halál üressége felett: mindez az Ő megtestesülésének misztériumában találja meg beteljesülését; emberré válásában, abban, hogy osztozik emberi gyöngeségünkben, hogy átalakítsa azt föltámadásának erejével. Ő, aki meghalt és föltámadott a mi üdvösségünkért, világítja meg teljesen hitünk példáit (a szenteket), akik meghatározták üdvösségünk kétezer évét.

Mária hittel fogadta az Angyal szavát és odaadó engedelmességgel hitt az üzenetnek, hogy Isten anyjává lesz (vö. Lk 1,38). Erzsébetet látogatva magasztaló énekkel dicsőítette a Magasságbelit csodáiért, amelyeket azokban művel, akik benne bíznak (vö. Lk 1,46-55). Szüzességét megőrizve örömmel és megindultsággal hozta világra egyetlen Fiát (vö. Lk 2,6-7). Jegyesében, Józsefben bízva menekült Jézussal Egyiptomba, hogy mentse Heródes üldözése elől (vö. Mt 2,13-15). Ugyanezzel a hittel követte az Urat, amikor az prédikált, s vele maradt a Golgotán is (vö. Jn 19,25-27). Mária hittel ízlelte Jézus feltámadásának gyümölcseit, s mindent megőrizve szívében (vö. Lk 2,19.51) átadta a Tizenkettőnek, akik ott voltak vele együtt a Cönakulumban, hogy megkapják a Szentlelket (vö. ApCsel 1,14; 2,1-4).

Az apostolok hittel hagytak el mindent, hogy kövessék a Mestert (vö. Mk 10,28). Hittek szavának, amellyel meghirdette Isten jelenlévő Országát és az Ő személyében való beteljesedését (vö. Lk 11,20). Életközösségben voltak Jézussal, aki tanította őket, és új ételszabályt adott nekik, melyről halála után megismerhették, hogy kik az Ő tanítványai (vö. Jn 13,34-35). Hittel mentek el az egész világra, engedelmeskedve a parancsnak, hogy minden teremtménynek hirdessék az evangéliumot (vö. Mk 16,15) és mindeneknek félelem nélkül hirdették a feltámadás örömhírét, melynek hiteles tanúi voltak.

A hitben képezték a tanítványok az Apostolok körül az első közösséget az apostoli tanításban, az imában, az Eucharisztia ünneplésében, és közösnek tekintve javaikat, enyhítették testvéreik ínségét (vö. ApCsel 2,42-47).

A vértanúk hittel adták oda életüket, hogy tanúskodjanak az evangélium igaz voltáról, mely átalakította és képessé tette őket arra, hogy üldözőiknek is megbocsátva eljussanak a szeretet legnagyobb fokára.

Férfiak és nők mindenüket elhagyva hittel szentelték életüket Krisztusnak, hogy egyszerűségben, evangéliumi engedelmességben, szegénységben és szízi tisztaságban éljenek, és konkrét jelei legyenek az Úrra való várakozásnak, aki nem késlekedik eljöveteleivel. Számptalan keresztény a hit erejével tevékenykedett az igazságosságért, azért, hogy az Úr szavait érvényre juttassák, aki azt mondta, hogy azért jött, hogy szabadulást hirdessen a foglyoknak, és meghirdesse az Úr kedves esztendejét mindenkinek (vö. Lk 4,18-19).

Évszázadokon át, a legkülönbözőbb korú férfiak és nők – akiknek neve föl van írva az Élet Könyvébe (vö. Jel 7,9; 13,8) –, vallották az Úr Jézus követésének szépségét, bárhová is szólította őket, hogy tegyenek tanúságot kereszténységükről: családban, munkahelyen, közéletben, a karizmák és szolgálatok gyakorlásával, amelyekre meghívást kaptak.

Mi is hitben élünk: a saját életünkben és történelmünkben jelenlévő Urunk, Jézus eleven megismerésében.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTORIS CUSTOS KEZDETŰ APOSTOLI LEVELE

7. Amint az evangéliumi szövegekből következik, József atyaságának jogi alapját a Máriával való házassága alkotja. Isten rendelte Mária hitvestársául, hogy ezáltal biztosítsa Jézus számára József atyai oltalmát. Ezért az isteni kiválasztás és elrendelés – mely Józsefet atyaságában állítja legközelebb Krisztushoz, minden kiválasztás és elrendelés céljához (vö. Róm 8,28 köv.) – a Máriával kötött házasságon, vagyis a családon keresztül vezet.

Jóllehet az evangélisták teljesen és világosan kimondják, hogy Jézus a Szentlélek közreműködésével fogantatott és hogy ebben a házasságban a szüzesség megőrződött (vö. Mt 1,18-25; Lk 1,26-34), Józsefet mégis Mária férjének, Máriát pedig József feleségének nevezik (vö. Mt 1,16.18-20.24; Lk 1,27; 2,5).

Az Egyház számára, akármilyen jelentős *Jézus szűzi fogantatásának megvallása*, nem kevésbé fontos, hogy védelmezze József házasságát Máriával, hiszen jogilag ettől a házasságtól függ József atyasága. Így válik érthetővé az is, miért sorolják fel az evangélisták a nemzedékeket József származási rendje szerint. Szent Ágoston felteszi magának a kérdést: „Miért ne lehetnének a nemzedékek Józseféi? Talán nem volt Mária hitvese?... Az Írás megerősíti az angyal tekintélye által, hogy igenis hitves volt. *Ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert a gyermek, akit hord, a Szentlélektől van* – mondta az angyal. És megparancsolta neki, hogy adjon nevet a gyermeknek, akkor is, ha nem tőle származik. Így szól a továbbiakban az Írás: *Fiút fog szülni, akit Jézusnak nevezz el*. Az Írás jól tudja, hogy Jézus nem Józseftől származik, hiszen amikor József nyugtalankodott jegyese várandósságának eredete miatt, az angyal közölte vele: *a gyermek a Szentlélektől van*. Ennek ellenére nem vitatják el tőle az atyai tekintélyt, mióta a parancsot kapta, hogy ő nevezze el a gyermeket. Végül maga Szűz Mária is, aki nagyon jól tudja, hogy Krisztust nem a jegyesével való házassági kapcsolat által foganta, Józsefet Krisztus atyjának nevezi.” (Szt. Ágoston, Sermo 51, 10, 16: PL 38, 342)

Mária fia Józsefnek is fia az őket egybekötő házassági kötelék ereje által: „Hűséges házasságuk alapján *mindketten* kiérdemelték, hogy Krisztus szüleinek nevezzük őket, nemcsak Krisztus édesanyját, hanem atyját is, és éppen olyan módon, ahogyan ő Mária hitvese volt – nem testi, hanem *lelki értelemben*”. (Szt. Ágoston, De nuptiis et concupiscentia, I, 11, 12: PL 44, 421; vö. De consensu evangelistarum, II, 1, 2: PL 34, 1071; Contra Faustum, III, 2: PL 42, 214) Ebben a házasságban semmi sem hiányzik a házasságkötés alapvető feltételei közül: „Krisztus szüleinél megvalósult a házasság minden java: utód, házassági hűség, szentségi jelleg. Mindannyian jól ismerjük az utódot, aki maga az Úr Jézus, a hűséget, hiszen nem történt házasságtörés, a szentséget, mert nem történt válás.” (Szt. Ágoston, De nuptiis et concupiscentia, I, 11, 13: PL 44, 421; vö. Contra Iulianum, V, 12, 46: PL 44, 810)

Mind Szent Ágoston, mind pedig Szent Tamás, amikor a házasság természetét elemzik, úgy beszélnek róla, mint a „lelkek oszthatatlan egységéről”, (vö. Szt. Ágoston, Contra Faustum, XXIII, 8: PL 42, 470f.; De consensu evangelistarum, II, 1, 3: PL 34, 1072; Sermo, 51, 13, 21: PL 38, 344f.; Szt. Tamás, Summa Theol., III, q. 29, a. 2 in conclusa) a „szívek egységéről”, „egyetértésről”, tehát olyan összetevőkről beszélnek, amelyek ebben a házasságban példaadó módon nyilvánultak meg. Amikor az üdvtörténet döntő pillanatában Isten kinyilvánítja az emberek iránti szeretetét az Ige

odaajándékozásán keresztül, éppen *Mária és József házassága* valósítja meg a teljes „szabadságban történő házassági önátadást”, a szeretet elfogadásában és kinyilvánításában. (vö. Párbeszéd 1980. január 9., 16. február 20.: Insegnamenti, III/I (1980), pp. 88-92; 148-152; 428-431) „Ebben a nagy vállalkozásban, hogy minden dolgot megújítsunk Krisztusban, új valósággá válik a hasonlóképpen megtisztult és megújult házasság, az Újszövetség szentsége. Így – amint az Ószövetség kezdetén is – egy házaspár áll az Újszövetség küszöbén. Amíg azonban Ádám és Éva házassága a bűn forrásává vált, amely elárasztotta a földet; Mária és József házassága azt a csúcspontot jelenti, ahonnan a szentség szétárad az egész világra. Üdvösségünk szerzője ezzel a szűzi és szent szövetséggel indította el megmentésünk művét, hogy nyilvánvaló legyen mindenható akarata: *tisztuljon és szentelődjék meg a család*, a szeretet szentélye és az élet bölcsője.” (VI. Pál, Párbeszéd a „Equipes Notre-Dame” mozgalommal (1970. május 4.), n. 7: AAS 62 (1970), p. 431. Similar praise of the Family of Nazareth as a perfect example of domestic life can be found, for example, in XIII. Leó, Apostoli levele Neminem fugit (June 14, 1892); Leonis XIII PM. Acta, XII (1892), p. 149f.; Benedict XV, Motu Proprio Bonum sane (1920. július 25.): AAS 12 (1920), pp. 313- 317)

Mennyi tanítást vezethetünk le ebből a mai család számára! Mivel a „házasság lényegét és feladatait végső soron a szeretet határozza meg”, „ezért a család hivatása és küldetése, hogy *őrizze, tanúsítsa és árássa a szeretetet*, mint élő visszatükröződése és valóságos részese annak a jósnak, amellyel Isten szereti az embereket, Krisztus Urunk pedig Egyházát, az ő jegyesét”. (Apostoli buzdítás Familiaris Consortio (1981. november 22.), 17: AAS 74 (1982), p. 100) Ezért a Szent Család, vagyis az első „családegyház” (ugyanott, 49: idézet helye, p. 140; vö. II. Vatikáni zsinat, Dogmatikus konstitúció az Egyházról, Lumen Gentium, 11; Dekrétum a világi hívekapostolkodásáról, Apostolicam Actuositatem 11) életének kell tükröződnie minden keresztény családban. „Isten titokzatos rendelése szerint ugyanis sok éven át benne élt elrejtve az Isten Fia. A Szent Család ennek következtében ősképp és minta valamennyi keresztény család számára”. (Apostoli buzdítás Familiaris Consortio (1981. november 22.), 85: idézet helye, pp. 189f.)

10. Szent József „az Istenben öröktől fogva elrejtett misztérium” letéteményese, és amikor elérkezett „az idők teljessége”, a misztérium az ő és Mária szeme előtt kezdett beteljesedni *a betlehemi éjszakán*. József Máriával együtt az Isten Fia világra jöttek kivételes tanúja. Lukács ezt írja: „*Ott tartózkodásuk alatt elérkezett a szülés ideje. Mária megszülte elsőszülött fiát*, bepólyálta és jászolba fektette, mert nem jutott neki hely a szálláson” (Lk 2,6-7).

József szemtanúja volt ennek a születésnek, amely emberileg megalázó külső körülmények között történt és ezzel első meghirdetése annak a „kiüresítésnek” (vö. Fil 2,5-8), amelyet Krisztus a bűnök bocsánatáért önként vállal magára. József ugyanígy *tanúja volt a pásztorok imádásának*, akik, mivel az angyal közölte velük a nagy örömhírt (vö. Lk 2,15-16), rátaláltak Jézus születésének helyére. Később pedig *tanúja volt a napkeleti bölcsek hódolatának* (vö. Mt 2,11).

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTORIS MATER KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

16. A „hit engedelmességének” útján Mária később más szavakat is hallott, melyek a jeruzsálemi templomban hangzottak el Simeon ajkáról. Krisztus születése után a negyvenedik napon, amikor Mária és József a mózesi törvény előírása szerint a gyermeket „felvitték Jeruzsálembe, hogy bemutassák” az Úrnak. (Lk 2,22) Jézus születése a legnagyobb szegénységben történt. Lukács elbeszéléséből tudjuk, hogy amikor a római hatalom elrendelte az egész földkerekség összeírását, Mária Józseffel felment Betlehembe, és mert „nem volt hely a szálláson”, istállóban szülte meg fiát, és „jászolba fektette”. (Lk 2,7)

Az az igaz és istenfélő férfiú, akit Simeonnak hívtak, Mária „hitbeli zarándokútjának” kezdeténél jelent meg. Az ő szavai, a Szentlélektől sugalmazva, megerősítették a hírüladás igazságát. (Vö. Lk 2,25-32) Azt olvassuk, hogy „karjaiba vette” a gyermeket, kinek „a Jézus nevet adták”, (Lk 2,21) az angyal parancsa szerint. Simeon beszéde megfelelt e név jelentésének, ami ugyanazt jelenti, mint Megváltó: „Isten az üdvösség”. Simeon Istenhez fordulva így szólt: „látta szemem üdvösségedet, melyet minden nép színe előtt készítettél, világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségül népednek, Izraelnek”. (Lk 2,30-32) Egyúttal Máriához is szólt Simeon ezekkel a szavakkal: „Ez sokak romlására és sokak föltámadására lesz Izraelben, jel lesz, amelynek ellene mondanak”; és hozzátette: „a te lelkedet is tör járja át – hogy sokaknak kiderüljenek a titkos gondolatai”. (Lk 2,34-35) Simeon szavai új megvilágításba helyezik a híradást, melyet Mária az angyaltól hallott: Jézus a megváltó, ő lesz a világosság, mely az embereket megvilágosítja. Ez – bizonyos értelemben – nem ugyanaz, amit a karácsonyi éjszaka kinyilatkoztatott, amikor a pásztorok az istállóba jöttek? (Lk 2,8-20) Nem ugyanezt jelenti még hangsúlyosabban a napkeleti bölcsek tanúsága? (Vö. Mt 2,1-12) De Mária fia már életének kezdetén – és vele együtt anyja is – megtapasztalja Simeon másik kijelentésének igazságát: „jel lesz, amelynek ellene mondanak”. (Lk 2,34) Simeonnak ezen szavai úgy tűnnek fel, mint egy második híradás Mária részére: megmutatják a konkrét történelmi keretet, amelyben fiának, értetlenségben és fájdalomban, teljesítenie kell küldetését. Ez a híradás egyrészt megerősíti Mária hitét az isteni ígéretek teljesülésében, másrészt kinyilatkoztatja azt is, hogy hitének engedelmességében a szenvedő Megváltó mellett szenvedésben tölti majd életét és anyasága komor és fájdalmas lesz. És valóban, már a bölcsek látogatása után, az ő hódolatuk után („térde borulva hódoltak neki”), miután átadták ajándékaikat, (Vö. Mt 2,11) Máriának fiával együtt, József gondoskodó oltalma alatt, Egyiptomba kellett menekülnie, „mert Heródes keresi a gyermeket, meg akarja ölni”. (Vö. Mt 2,13) És Heródes haláláig Egyiptomban kellett maradniok. (Vö. Mt 2,25).

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA EVANGELIUM VITAE KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

1. Az *élet Evangéliuma* teljesen áthatja Jézus üzenetét. Az Egyház minden áldott nap szeretettel hallgatja és bátor hűséggel örömhírként hirdeti minden kor és minden kultúra emberének.

Amikor elkezdődött az emberek megváltása, egy gyermek születését hirdetik mint nagyon örömdolgot: „Íme, nagy örömet hirdetek nektek, ami az egész népé lesz, mert ma megszületett nektek az Üdvözítő, aki az Úr Krisztus, Dávid városában”. (Lk

2,10–11) Ennek a „nagy örömek” a Megváltó születése az oka, de Krisztus születése napján föltárul minden ember születésének teljes értelme is; s úgy tűnik, ez a messiási öröm alapja és beteljesedése annak az örömek, amit minden ember születése kivált. (Vö. Jn 16,21)

Amikor Jézus megváltó küldetésének magvát megnevezte, így szólt: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségesen legyen”. (Jn 10,10) Valójában arról az „új” és „örök” életről beszél, ami az Atyával való közösségben áll, s amelyre ezek után mindenki a Fiúban a Megszentelő Lélek által kapja a meghívást. Az emberi életnek minden perce és eleme éppen ebben az „életben” nyeri el teljes jelentését.

33. Magában Jézus életében kezdettől a végéig jelen van az emberi élet törékenységének megtapasztalása és értéke igénlésének sajátos „dialektikája”. A törékenység jellemzi ugyanis Jézus életét születésétől kezdve. Kétségtelenül az igazak, akik csatlakoznak Mária készsége és örömteli „igen”-jéhez, (Vö. Lk 1,38) befogadják Őt. De mindjárt a születése után ott van egy ellenséges világ elutasítása, és keresi a Gyermekeket, hogy megölje őt, (Mt 2,13) vagy közömbösen és figyelmetlenül áll e világba lépett élet misztériuma előtt: „Nem volt számukra hely a szálláson”. (Lk 2,7) Éppen a fenyegetések és bizonytalanságok, és Isten ajándékának a hatalma közti kontraszttól ragyog föl nagyobb erővel a dicsőség, mely a názáreti házból és a betlehemi jászolból fakad: ez a születő élet az egész emberiség üdvössége. (Vö. Lk 2,11)

Az élet ellentmondásait és veszedelmeit Jézus teljesen elfogadta: „jóllehet gazdag volt, miattatok szegény lett, hogy szegénysége által meggazdagodjatok”. (2Kor 8,9) A szegénység, amiről Szent Pál beszél, nem csupán az isteni kiváltságok letételében áll, hanem az emberi élet legszerényebb és legtörékenyebb állapotának megosztásában is. (Vö. Fil 2,6–7) Jézus ezt a szegénységet éli végig az életén egészen a kereszthalálig: „megalázta magát engedelmesen mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten is fölmagasztalta Őt és olyan nevet adott neki, mely fölötte van minden névnek.” (Fil 2,8–9) Jézus éppen a halálában nyilatkoztatta ki az élet egész nagyságát és értékét, amennyiben önátadása a kereszten válik az új élet forrásává az összes emberek számára. (Vö. Jn 12,32) Ezen az ellentmondások közötti zarándokúton és magának az élet elvesztésében Jézust az a biztonság vezeti, hogy élete az Atya kezében van. Ezért mondhatja neki a kereszten: „Atyám, a kezedbe ajánlom lelkemet” (Lk 23,46), azaz az életemet. Valóban nagy az emberi élet értéke, ha Isten Fia magára vette és azzá a helyé tette, ahol az egész emberi nem üdvössége megvalósul!

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai *evangélium* (Lk 2,1-14) Krisztus születésének hírül adását beszéli el. A pásztorokat az Úr dicsősége ragyogja be, és az Úr angyala adja tudtukra Jézus születésének örömhírét. A lukácsi szövegben olvashatjuk a „dicsőség a magasságban” kezdetű szöveget mely a szentmisében további kiegészítésekkel ellátva állandó helyet kapott. A két választható kezdő ének közül az elsőben hallhatjuk „Fiam vagy, ma adtam neked életet” (Zsolt 2,7). Ez kapcsolódik az evangéliumhoz, mely a Megváltó születését hirdeti. Az

angyali énekben hallhatjuk, „békesség a földön a jóakarátú embereknek”. Ehhez kapcsolható a két választható kezdő ének közül a második: „ma szállott közénk a mennyből az igazi békesség”.

A *kezdő könyörgés* szavai („Istenünk, te az igaz világosság felragyogásával tetted fényessé ezt a legszentebb éjszakát”) kapcsolódnak az evangélium leírásához, miszerint az Úr dicsősége beragyogta a pásztorokat. A fényszimbolika ismerhető fel a kezdő könyörgés későbbi soraiban is: „Kérünk, hogy akik Fiad megtestesülésének tündöklő titkát megismertük a földön, az ő örömeit is elnyerjük a Mennyben.” Megjelenik itt az öröm kifejezése is, ahogyan az evangéliumban is hallhatjuk, nagy öröm lesz az egész népnek Jézus születése.

Az *olvasmányban* (Iz 9,1-3.5-6) szintén megtalálhatjuk az Istenhez kapcsolódó fény szimbolikát: „A nép, amely sötétségben jár, nagy fényességet lát”. Olvashatjuk itt is, hogy az Úr nagy ujjongással és kitörő örömmel tölti el népét. A gyermek születése is olvasható az izajási próféciában: „fiú adatik nekünk”, akit többek között erős Istennek és a Béke Fejedelmének fognak nevezni. Ez szintén kapcsolódik a békét hirdető angyali énekhez, melyet az evangéliumban hallhatunk. A válaszos zsoltár (Zsolt 95,1-2a.2b-3.11-12.13) válasza szintén a Lukács evangéliumából hallható (Lk 2,11): „ma született a Megváltónk, az Úr Jézus Krisztus”. Az evangéliumhoz kapcsolható továbbá az ég és a föld ujjongásra biztatása, és az Úr dicsőségének hirdetésére való felhívás. A szentlecke (Tit 2.11-14) főképp a „Jézus Krisztusnak dicsőséges eljövetelét” kifejezésben kapcsolható az evangéliumhoz. Az alleluja vers (Lk 2,10-11) elővételezi az angyali örömhírt az evangéliumból: „Nagy örömet hirdetek nektek: üdvözítő született ma nekünk, a Messiás, a mi Urunk.”

Az *egyetemes könyörgésekben* számos utalás található karácsony ünnepére és az evangéliumra is. Említésre kerül a betlehemi csillag fénysugara, Jézus Krisztus emberré válása és a béke kérése az emberek szívébe.

A karácsonyi első prefáció („Krisztus a fény”) a mai evangélium kifejezését használja amikor azt mondja, „Az Ige megtestesül ésének titka által (a te) dicsőséged új fénye ragyogott fel nekünk”. A karácsonyi harmadik prefáció („Titokzatos csere valósul meg az ige megtestesülésében”) szintén hasonló gondolatmenet olvasható: „A mai napon felragyogott benne megváltásunk fénye: az örök Ige gyarló emberségünket magára vette, és ezzel a halandó emberre foghatatlan dicsőség származott”.

Az áldozás utáni könyörgés pedig ismét hangsúlyozza az ünnep középpontját: megváltónk születését.

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

ÉNEKLŐ EGYHÁZ:

Dicsőség mennyben az Istennek (26)

<https://www.youtube.com/watch?v=oDWU6gf2sso>

Fel nagy örömrre (45)

<https://www.youtube.com/watch?v=jhRV9-JuO1k>

Mennyből az angyal (43)

<https://www.youtube.com/watch?v=byEUkNEIZ6c>

Ó, gyöngyörű szép (40)

<https://www.youtube.com/watch?v=2z4E6H44AI4>

GITÁROS, ILLETVE TAIZEI ÉNEKEK:

Sillye Jenő: Csillag gyúlt a sötét égen

<https://www.youtube.com/watch?v=4E-Zg2s7WII>

Sillye Jenő: Betlehem

<https://www.youtube.com/watch?v=lahknFGnTwY>

Sillye Jenő: Örülj testvérem!

<https://www.youtube.com/watch?v=QSCBQ2wqYgI>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰ

Somogyi János: Mi várjuk őt

Várjátok-e Őt, az alázatos szívű,
A csodás beszédű Istenembert?
Aki azért jött e bűnös világra,
Hogy felemeljen minden embert?

Várjátok-e Őt, a világosságot,
Ki az Út, igazság és élet.
Az örök élet forrásának vizét
Ingyen adta mindenkor tinéktek.

Várjátok-e Őt, a bús szenvedőt,
A töviskoronás kereszthordozót,
Ki magára vállalta szótlanul azt,
Ami az élet szégyene s terhe volt.

Várjátok-e Őt, aki feláldozta
Életét, hogy el ne vesszetek.
Kihulló vére árán megszerezte
Számotokra az örök életet...

Várjátok-e Őt, vagy közömbös néktek,
Hogy ki volt Ő e bűnös világnak?
És kételkedőn, miként Tamás tette,
Nem hisztek az isteni csodának?...

Ezért nem várjátok, és nem is készültök,
Mert szívetekben a világ az úr!
Rabok vagytok, e földhöz kötöttek,
S lelketekre sötétség borul...

Mi várjuk Őt, a diadalmast,
A győzedelmes Istenembert!
Aki legyőzte e bűnös világot,
Hogy megmentsen benne minden embert.

Mi várjuk Őt, az Urat, a Királyt,
Kinek hatalma végtelen...
Amikor jó fényben, dicsőségben
Hozsánna zeng át az étheren.

Mi várjuk Őt, a világ Megváltóját,
Minden időben, minden percben
Imáink szárnyán, vágyó lélekkel
Megyünk eléje, hódolattal, csendben.

Mi várjuk Őt, mert terhes e világ,
Vigasztalan és elhagyott...
Sóvárgó, vágyó milliók lelkéből
Szállnak feléje hívó sóhajok.

Mi várjuk Őt! Mert övé a szívünk,
Ő a vőlegény, mi a jegyesek,
Szelíd, jóságos igazszavú Ember,
A megtestesült, örök Szeretet...

Jövel, Uram, Jézus Krisztus!
Mi minden időben készen várunk.
Boldogság lesz számunkra az óra,
Amelyben Téged színről-színre látunk.

Jövel, Uram, jövel! Igazságos bíró,
Hatalommal és dicsőséggel...
Ítéld meg e megroppant világot,
Mert „közel” immár az éjjel!...

Misa egy melegsívű kisfiú

Közeledett a karácsonyeste. Árváink életükben először hallották a karácsonyi történetet! Elmeséltük nekik, hogy József és Mária elment Betlehembe, de már nem volt hely számukra a fogadóknál. Aztán hogyan született meg Jézus egy istállóban, és hogy fektették szülei egy jászolba. Amíg beszélünk, a gyerekek és a nevelők lélegzet visszafojtva hallgattak bennünket. Némelyikük a szék legszélére csúszott, nehogy egy szót is elmulasszon abból, amit mondunk.

Amikor véget ért a történet, minden gyereknek adtunk három kis darab kartonpapírt, amiből egyszerű jászolt készíthettek. Kaptak egy kis sárga szalvétadarabot is, amit azután az útmutatásunk szerint vékony csíkokra téptek, és szalmaként a jászolba tették.

Világosbarna filcből babformákat vágunk ki, egy régi hálóingből pedig négyszögű flanel darabokat, hogy a babáknak takarója is legyen.

A gyerekek serényen dolgoztak, hogy összeállítsák apró jászlaikat, én pedig körbejártam közöttük, hogy segítsek, ha valamelyiküknek szüksége lenne rá. Minden rendben ment. Aztán ahhoz az asztalhoz értem, amelyiknél a hat év körüli kis Misa ült. Éppen elkészült a munkájával. Amikor szemügyre vettem a jászlát, elképedtem, mert nem egy, hanem két baba feküdt benne. Gyorsan hívtam a tolmácsot, hogy megkérdezzem a kisfiútól, miért így készítette a jászlát.

A fiúcska széttárta a karjait, elgondolkozva nézte a pici jászlát. Aztán nagy komolyan belefogott a karácsonyi történet elmesélésébe. Életében először hallotta ezt a történetet, úgyhogy meglepett, milyen pontosan emlékszik rá. Mikor ahhoz a részhez ért, hogy Mária a kis Jézust a jászolba fektette, innen egészen sajátos módon folytatta:

– Amikor Mária a babát a jászolba tette, Jézus rám nézett, és megkérdezte, hogy hol lakom. Elmondtam neki, hogy nekem se mamám, se papám, se otthonom nincs. Akkor Jézus azt mondta, hogy lakhatnék nála. Azt feleltem, hogy ez nem megy, mert én nem tudok neki ajándékot adni, mint mások. De annyira szerettem volna Jézusnál lakni! Gondolkodtam, nincs-e valamim, amit odaajándékozhatnék neki. Eszembe jutott, hogy melegíthetném őt. Úgyhogy megkérdeztem Jézust: Ha melegen tartalak, az olyan lenne, mint egy ajándék? Jézus erre azt felelte: Ha melegen tartanál, az volna a legszebb ajándék, amit valaha is kaptam. Akkor befeküdtem mellé a jászolba, és Jézus rám nézett, és azt mondta, hogy most már vele maradhatok – mindig.

Mire Misa befejezte a történetét, elöntötték szemét a könnyek, és megállíthatatlanul patakzottak végig az arcán. Arcát kezébe temette, és fejét az asztallapra hajtotta. Két kis válla csak úgy rázkódott a keserves zokogástól.

Ez az árva kisfiú talált valakit, aki sohasem hagyná el vagy bántaná őt. Valakit, aki mindig vele lesz.

Megtanultam: nem az számít leginkább, hogy mink van az életben, hanem hogy kicsodánk.

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

– Mi az örömöm? Miből forrásozik az örömöm?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, te az igaz világosság felragyogásával tetted fényessé ezt a legszentebb éjszakát. Kérünk, hogy akik Fiad megtestesülésének tündöklő titkát megismertük a földön, az ő örömeit is elnyerjük a mennyben. Aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el Szentlelkedet, hogy virrasztani tudjak a szeretet gyakorlásában és az igehirdetésben. S add, hogy az Úr ebben a tevékenységben találjon engem is! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Ma megszületett a Megváltótok, az Úr Krisztus (Lk 2, 1-14)

(Forrás: Pécsi Egyházmegye)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- A jászolban fekvő Kisjézus kitarja karjait felénk, és valóságosan átölel.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Legyek én is gyengéd másokhoz!

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyag* kiadványok elsődleges célja, hogy az imádságos bibliaolvasáshoz támpontokat adjanak. A segédanyagok felépítése a *lectio divina* módszer szerinti felosztást követi, egy kötetbe gyűjtve össze a bibliai szöveg megismerését segítő dokumentumok egy válogatását az evangéliumok római katolikus liturgia szerinti szakaszaihoz.

Lectio divina segédanyag, Karácsony, éjféli szentmise („A” év)

Borítófotó © Pécsi Egyházmegye

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Tiszteletreméltó Béda szövegét Görföl Tibor fordította

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Somogyi János: Mi várjuk őt – <https://keresztienversek.wordpress.com/category/szerzok-szerint/somogyi-janos/>

Misa egy melegsívű kisfiú – <http://www.vargamakai.com/advent2008.html>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a lectio divina munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Révai László, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Szily Boglárka, Vermes Nikolett.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelezési cím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu